

INFORMATIE- & DATABELEID RIJKSMUSEUM

Versie 1.1 – Oktober 2024

Publiekssamenvatting

Het Rijksmuseum verbindt mensen, kunst en geschiedenis. Informatie en data maken deze verbinding tussen mensen, kunst en geschiedenis mogelijk. Het Informatie- & Databeleid van het Rijksmuseum heeft daarom tot doel om informatie en data over onze collecties te delen met zoveel mogelijk mensen.

Als Rijksmuseum zorgen we ervoor dat informatie en data over de collecties te vinden, toegankelijk, te begrijpen en opnieuw te gebruiken is. De informatie en data zijn daarbij zo open als het kan, en zo gesloten als het moet. Zo houden we ons aan de wet om informatie en data over personen te beschermen. En hoewel nog niet alles nu direct openbaar is, willen we met dit beleid aangeven dat we steeds zo veel mogelijk informatie en data zullen proberen te delen. Want de collecties van het Rijksmuseum zijn voor iedereen.

Over dit document¹

Dit document beschrijft het beleid over het beheren en beschikbaar stellen van informatie en data van en over de collecties van het Rijksmuseum. Het schetst de uitgangspunten en richtlijnen voor adequaat informatie- en databeheer binnen het Rijksmuseum. Het bestaat uit drie delen:

1. de achtergrond, het doel en de reikwijdte van het beleid;
2. de definities;
3. de beleidskaders en uitgangspunten.

Het Rijksmuseum heeft getracht een integraal beleidsdocument op te stellen dat inspeelt op het huidige informatie- en datalandschap. Het Rijksmuseum is zich bewust van de voortdurende ontwikkelingen op dit gebied en zal in de toekomst nieuwe versies van dit beleid publiceren die aansluiten bij nieuwe ontwikkelingen. Het Rijksmuseum verwelkomt feedback en suggesties op info@rijksmuseum.nl.

Dit beleidsdocument is gepubliceerd onder de Creative Commons BY 4.0 (CC BY 4.0)² licentie. Dit document is ook beschikbaar in het Engels. Indien de Nederlandse en Engelse tekst elkaar tegenspreken, is de Nederlandse tekst leidend.

¹ Dit beleidsstuk is geschreven door Coen Wilders, Saskia Scheltjens en Maarten Heerlien. Daarnaast is er oprechte dank aan Andrea Wallace, Bas Nederveen, Caroline Wittop Koning, Cathy Jager, Douglas McCarthy, Edward Anderson, Erik van Ginkel, Femke Diercks, Fricke Oosten, Jeroen Bosman, José van Dijck, Katrien Keune, Maarten Zeinstra, Marijke Smallegange, Mercia Kerkhof, Monique Rebers, Raymond de Jong, Rob Hendriks, Sarah Powell en Taco Dibbits. Hun expertise, inzichten en kritische blik zijn van onschatbare waarde geweest bij de totstandkoming van dit beleid.

² <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

1. Achtergrond, doel & reikwijdte

1.1. Achtergrond

Het Rijksmuseum verwierf in 2011/12 wereldwijde bekendheid met een *de facto* open databeleid, gekoppeld aan de toen nieuwe collectiewebsite Rijksstudio. Alle foto's (in alle varianten, van hoge resolutie tot thumbnail) van collectieobjecten waarop geen auteursrecht meer berust, beschouwt het museum sindsdien als publiek bezit. Op de bijbehorende Metadata claimt het museum evenmin auteursrecht. In 2019 werd de visie van het Rijksmuseum op Informatie en Data over de collecties verder verduidelijkt op de website³.

De voortschrijdende digitalisering van de collecties en de opkomst van digitaal onderzoek leidt tot een toegenomen hoeveelheid Informatie en Data die het museum wil delen. De Informatie en Data betreffen de eigen collecties, de organisatie en de daaraan gerelateerde personen en onderwerpen. Daarnaast is er het streven om deze bronnen geïntegreerd publiek vindbaar en bruikbaar te maken via open dataservices. Dit alles maakt het nu noodzakelijk om het bestaande *de facto* open databeleid⁴ verder te concretiseren en te verruimen in een eerste formeel beleidsstuk.

1.2. Doel

Het Rijksmuseum wil met dit Informatie- en Databeleid zoveel mogelijk Informatie en Data van en over de collecties voor iedereen beschikbaar stellen. Daarbij geldt: Informatie en Data zijn zo open als het kan en zo gesloten als het moet. Dit beleidsdocument beschrijft hoe deze Informatie en Data zo open mogelijk beschikbaar worden gesteld, maar ook wanneer er beperkingen zijn op de toegang tot en het gebruik van deze Informatie en Data, en wanneer deze Informatie en Data (tijdelijk) niet beschikbaar zijn (voor derden).

1.3. Reikwijdte

1.3.1 Het beleid is van toepassing op alle Informatie en Data die beheerd wordt door het Rijksmuseum, evenals op Informatie en Data die worden gecreëerd door Onderzoekers.

1.3.2 Het beleid richt zich primair op digitale Informatie en Data en gedigitaliseerd materiaal. Het Rijksmuseum streeft ernaar Informatie en Data zoveel mogelijk digitaal te bewaren en beschikbaar te stellen.

1.3.3 Buiten scope van dit beleid vallen de Informatie en Data die:

- indien gedeeld de veiligheid van de collecties, de gebouwen en personen of het bedrijfsbelang van het Rijksmuseum kunnen schaden;
- op grond van regels met betrekking tot de privacy niet openbaar mogen worden gemaakt;
- contractueel met derden is beperkt in hun hergebruik.

1.3.4 Dit Informatie- en Databeleid van het Rijksmuseum werd goedgekeurd door de directie en treedt in werking op 17 juli 2024. Het is geldig totdat een nieuwe versie wordt uitgebracht.

³ <https://data.rijksmuseum.nl/>

⁴ <https://www.rijksmuseum.nl/nl/onderzoek/onderzoek-doen/data/beleid>

2. Definities

Termen die in dit Informatie- & Databeleid met een hoofdletter beginnen, worden hier gedefinieerd en hebben in het gehele beleid die betekenis.

2.1 Onderzoek: alle projecten en lijnwerkzaamheden van Onderzoekers die erop gericht zijn tot een wetenschappelijke analyse of advies te komen, ongeacht of deze tot uiting komen in, of gericht zijn op publicaties (of andere vormen van Onderzoeksresultaten).

2.2 Onderzoekers: medewerkers, Rijksmuseum-fellows en personen in een andere relatie met het Rijksmuseum die Onderzoek verrichten naar de collecties van het museum. Het betreft hier medewerkers die een tijdelijk of vast dienstverband bij het museum hebben, om extern gefinancierde, onbezoldigde en/of vrijwillige onderzoekers die het museum als gastinstelling hebben en om onderzoekers die in opdracht van het museum Onderzoek uitvoeren.

2.3 Onderzoeksresultaten: de gepubliceerde resultaten van Onderzoek in de vorm van, maar niet beperkt tot artikelen, datasets, digitale media, software en code.

2.4 Informatie en Data: alle digitale gegevensverzamelingen die binnen het Rijksmuseum zijn of worden vastgelegd én die worden ontleend aan of inhoudelijk betrekking hebben op de museale collecties, de context waarin deze passen of de instituutsgeschiedenis. Dit kunnen gestructureerde en ongestructureerde gegevensverzamelingen zijn. Meer specifiek vallen onder deze definitie:

- Provenance Data en Archiefbescheiden met betrekking tot de museale collecties, de context waarin deze passen, of de instituutsgeschiedenis;
- Beeldmateriaal en andere digitale media die collectieobjecten of de instituutsgeschiedenis verbeelden;
- Documentatie met betrekking tot de museale collecties;
- Metadata;
- Onderzoeksdata;
- Onderzoeksoftware & Code.

2.5 Provenance Data: data over de eigendomsgeschiedenis van objecten in beheer van het Rijksmuseum vanaf het moment van creatie tot de aankomst in het museum, opgenomen als record in een collectiebeheersysteem.

2.6 Archiefbescheiden: procesgebonden informatie die is vervaardigd of verkregen tijdens de uitvoering van werkprocessen binnen het Rijksmuseum en die wordt vastgelegd en duurzaam gepreserveerd ten behoeve van de bedrijfsvoering, de verantwoordingsplicht van het Rijksmuseum naar de maatschappij en onderzoek naar de instituutsgeschiedenis.

Daarbij onderscheidt het Rijksmuseum drie soorten archief:

- dynamisch archief: de fase waarin de archiefbescheiden in frequent administratief gebruik verkeren. Het archief is opgeslagen en beheerd binnen het Rijksmuseum;
- semi-statisch archief: de periode volgend op het dynamisch archief. De archiefbescheiden zijn eveneens opgeslagen en beheerd binnen het Rijksmuseum;
- statisch archief: de periode volgend op de semi-statische fase waarin de archiefbescheiden na bewerking zijn overgebracht naar het Noord-Hollands Archief.

2.7 Digitale Media: elke vorm van media-inhoud die wordt gecreëerd, opgeslagen en verspreid met behulp van digitale technologie, inclusief afbeeldingen, audio, video en interactieve elementen, die zijn opgeslagen en beschreven volgens een gestandaardiseerde en gestructureerde wijze.

2.8 Documentatie: een heterogene verzameling (digitale en gedigitaliseerde) documenten die contextuele informatie bevatten over een collectieobject, onderwerp of persoon. Dit betreft zowel documenten vervaardigd door medewerkers van het Rijksmuseum als door derden.

2.9 Metadata: beschrijvende, contextuele en administratieve informatie die Informatie en Data beschrijft. Meer specifiek vallen onder deze definitie:

- objectmetadata: een gestandaardiseerde en gestructureerde beschrijving van de kenmerken en context van elk object beheerd door het Rijksmuseum;
- bibliografische metadata: een gestandaardiseerde en gestructureerde beschrijving van de kenmerken en context van publicaties.

2.10 Onderzoeksdata: verzamelingen ruwe en/of bewerkte, systematisch vastgelegde en gestructureerde gegevens die tijdens Onderzoek door Onderzoekers zijn verzameld, verrijkt, hergebruikt of gecreëerd en die onder meer als bron, waarborg en referentie dienen voor de kwaliteit en betrouwbaarheid van Onderzoeksresultaten.

2.11 Onderzoeksoftware en -code: omvat broncodebestanden, algoritmen, scripts, computationele workflows en executables die zijn gemaakt of hergebruikt tijdens het Onderzoek.

3. Beleidskader en uitgangspunten

3.1 Dit beleidskader is geschreven in aansluiting op bestaande kaders, waaronder (maar niet beperkt tot):

- de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG);⁵
- de Auteurswet;⁶
- de Archiefwet;⁷
- de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit;⁸
- de Digitaal Erfgoed Referentie Architectuur;⁹
- de FAIR Data Principles;¹⁰
- de CARE Principles for Indigenous Data Governance;¹¹
- de Ethische Code voor Musea;¹²
- de Museum Cao;¹³
- het Europeana Licensing Framework;¹⁴

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679>

⁶ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0001886/2022-10-01>

⁷ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0007376/2020-01-01>

⁸ https://www.universiteitenvannederland.nl/files/publications/1.%20Nederlandse%20gedragscode%20wetenschappelijke%20integriteit%202018_0.pdf

⁹ <https://dera.netwerkdigitaalervoed.nl>

¹⁰ <https://force11.org/info/the-fair-data-principles/>

¹¹ <https://www.gida-global.org/care>

¹² <https://www.ethischecodevoormusea.nl/>

¹³ <https://www.museumvereniging.nl/museum-cao-1>

¹⁴ <https://pro.europeana.eu/page/europeana-licensing-framework>

- de Digitale Strategie van het Rijksmuseum;¹⁵
- de Informatiearchitectuur van het Rijksmuseum;¹⁶
- de gedragscode voor Rijksmuseum medewerkers;¹⁷
- afspraken en richtlijnen binnen het Rijksmuseum rond data- en informatiebeveiliging;
- afspraken met contractpartijen van het Rijksmuseum, zoals freelancers;
- algemene voorwaarden voor het gebruik van de websites van het Rijksmuseum.¹⁸

3.2. Een algemeen leidend beginsel is dat elke medewerker van het Rijksmuseum die werkt met Informatie en Data geacht wordt zich te gedragen als een goede beheerder van Informatie en Data.

3.3 Het Rijksmuseum onderscheidt in beginsel geen gebruikersgroepen met betrekking tot zijn Informatie en Data. Alle gebruikers, inclusief commerciële partijen, hebben toegang tot dezelfde Informatie en Data onder dezelfde voorwaarden.

3.4 Bij het publiceren van Informatie en Data respecteert het Rijksmuseum regels met betrekking tot privacy, waaronder de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

3.5 Het Rijksmuseum wil het hergebruik van zijn Informatie en Data waar mogelijk faciliteren en stimuleren. Het museum volgt daarbij zoveel mogelijk de FAIR Data Principles, dat wil zeggen Informatie en Data zijn:

- *Findable*: Informatie en Data zijn vindbaar, bij voorkeur in een digitaal systeem. Waar mogelijk wordt er gebruik gemaakt van persistent identifiers¹⁹;
- *Accessible*: Informatie en Data worden zodanig opgeslagen en onderhouden dat zij makkelijk kunnen worden geraadpleegd en gedownload. Daarnaast zijn er duidelijke bepalingen over toegankelijkheid en gebruik;
- *Interoperable*: Informatie en Data zijn beschikbaar in gangbare formaten, voldoen aan reguliere standaarden en maken gebruik van standaard vocabulaires, zodat de uitwisseling en het combineren van deze Informatie en Data met andere informatie en data of metadata optimaal wordt gefaciliteerd;
- *Re-usable*: Informatie en Data worden beschreven op een manier die de reproductie van Onderzoek en/of het combineren van de Informatie en Data met andere informatie en data mogelijk maakt.

3.6 Het Rijksmuseum onderschrijft het recht van inheemse volken op zelfbestuur en zeggenschap over hun cultureel erfgoed dat besloten ligt in hun talen, kennis, praktijken, culturele principes, technologieën, natuurlijke hulpbronnen en gebieden. Om die reden streeft het Rijksmuseum ernaar dat de Informatie en Data zoveel mogelijk in lijn zijn met de CARE Principles for Indigenous Data Governance²⁰.

¹⁵ Intern Rijksmuseum-document

¹⁶ idem

¹⁷ idem

¹⁸ <https://www.rijksmuseum.nl/en/footer/terms-and-conditions>

¹⁹ Een persistent identifier (PI) is een permanente koppeling en uniek label aan een digitaal object, onafhankelijk van de opslaglocatie. Het unieke label zorgt ervoor dat het digitale object te allen tijde vanaf het internet kan worden opgevraagd, zelfs wanneer de naam van het digitale object of de opslaglocatie verandert.

²⁰ <https://www.gida-global.org/care>

3.7 Het Rijksmuseum hanteert aangaande auteursrecht en licenties voor Informatie en Data de volgende uitgangspunten:

3.7.1. Het Rijksmuseum voorziet de Informatie en Data waarop geen auteursrecht (meer) berust van een Public Domain Mark (PDM)²¹ en/of van de Creative Commons Zero 1.0 (CCO 1.0)²² Publieke Domein Verklaring.

3.7.2. Indien er auteursrecht berust op de Informatie en Data en het Rijksmuseum rechthebbende is, dan is uitgangspunt dat het Rijksmuseum dit recht niet effectueert. Het Rijksmuseum voorziet deze Informatie en Data van de Creative Commons Zero 1.0 (CCO 1.0) Publieke Domein Verklaring. In die gevallen dat het Rijksmuseum er wel voor kiest om auteursrecht op de Informatie en Data te effectueren, zal het Rijksmuseum deze Informatie en Data voorzien van een Creative Commons BY 4.0 (CC BY 4.0)²³ licentie.

3.7.3. Indien er auteursrecht berust op de Informatie en Data en dit auteursrecht bij een derde partij berust die schriftelijk aan het Rijksmuseum heeft verklaard dat het Rijksmuseum de Informatie en Data zonder beperkingen en naamsvermelding openbaar mag maken en verveelvoudigen en dit recht mag sublicentiëren, voorziet het Rijksmuseum deze Informatie en Data van een Creative Commons Zero 1.0 (CCO 1.0) licentie.

3.7.4. Indien er auteursrecht berust op de Informatie en Data en dit auteursrecht bij een derde partij berust zonder dat die heeft verklaard dit recht in de toekomst niet te willen effectueren, maakt het Rijksmuseum deze Informatie en Data niet als open data beschikbaar.

3.7.5. Rechten voor hergebruik of publicatie van Informatie en Data worden niet overgedragen aan derde partijen, tenzij dit oorspronkelijk een voorwaarde was voor het verstrekken van (financiële) middelen.

3.8 Het Rijksmuseum beschouwt het geven van naams- en/of bronvermelding via een credit line en data citatie bij het hergebruik van Informatie en Data die door het museum beschikbaar worden gesteld als goed gebruik, ongeacht de licentie waaronder de Informatie en Data beschikbaar zijn gesteld.

3.9 Onderzoekers van het Rijksmuseum zullen Informatie en Data van het museum bij gebruik citeren in eventuele publicaties, met een data citatie, en aan die publicaties een data availability statement toevoegen.

3.10 Het Rijksmuseum maakt zoveel mogelijk gebruik van internationale standaarden en linkt bij het beschikbaar stellen van Informatie en Data zoveel mogelijk naar andere informatie en data, om de context te versterken.²⁴

²¹ <https://creativecommons.org/publicdomain/mark/1.0/>

²² <https://creativecommons.org/publicdomain/zero/1.0/>

²³ <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

²⁴ Internationale standaarden waaraan het Rijksmuseum zich committeert zijn onder andere ULAN (Union List of Artist Names), MARC21 format for Bibliographical data, BIBFRAME (Bibliographic Framework), Spectrum Collection Management standard, Linked Art, Dublin Core, The Europeana Data Model, LIDO (Lightweight Information Describing Objects), Z39.50, OAI-PMH (Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting), SRU (Search/Retrieve via URL), JSON (JavaScript Object Notation) en RDF (Resource Description Framework).

3.11 Het Rijksmuseum maakt zoveel mogelijk gebruik van open formaten die niet software-gebonden zijn.

3.12 Met inachtneming van het bepaalde onder artikel 3.7, kan voor Informatie en Data voortkomend uit lopend of recent afgerond Onderzoek uitgevoerd door Onderzoekers een embargoperiode worden ingesteld voor de Informatie en Data, indien dit in het belang is van het Onderzoek en de eigen benutting door het Rijksmuseum van de in het Onderzoek ontwikkelde nieuwe kennis. Het Rijksmuseum hanteert een embargoperiode van maximaal 5 jaar na afronding van het onderzoeksproject (uitzonderingen te bepalen door het afdelingshoofd van de Onderzoeker).

3.13 Het Rijksmuseum onderscheidt, met inachtneming van het bepaalde onder artikel 1.3.3, wat betreft de Archiefbescheiden twee niveaus van toegankelijkheid:

- *Dynamisch en semi-statisch archief* is niet toegankelijk voor derden, tenzij in het geval van een specifiek, door het Rijksmuseum onderschreven belang.
- *Statisch archief* is toegankelijk, ook voor derden.

3.14 Het Rijksmuseum is bevoegd beslissingen te nemen over Informatie en Data waarvan het Rijksmuseum rechthebbende is voor zover deze beslissingen niet in strijd zijn met eerder vastgelegde afspraken met Onderzoekers of tussen Onderzoekers en andere rechthebbenden.

3.15 Het Rijksmuseum behoudt zich het recht voor om Informatie en Data niet te publiceren, de toegang tot Informatie en Data te verwijderen en/of verzoeken tot verwijdering van Informatie en Data te doen aan anderen die gegevens van het Rijksmuseum opslaan of herpubliceren.

3.16 Het Rijksmuseum wenst dat technologie met kunstmatige intelligentie (AI) die gebruik maakt van de Informatie en Data van het museum in overeenstemming is met het Informatie- en Databeleid van het Rijksmuseum en de kernwaarden van het museum. Dat betekent dat deze technologie transparant is over onder meer hoe en door wie deze tools zijn ontwikkeld, hoe de tools werken en welke biases aanwezig zijn in zowel de tools als de onderliggende data.